

podzim | zima 2024

NEWS LETTER

Česko-lichtenštejnské společnosti

Člen Europa Nostra

Setkání členů společnosti s Jeho Jasností dědičným princem Aloisem na hradě Vaduz. © Foto: Redakce

Z OBSAHU

3-4

Členové spolku na návštěvě ve Vaduzu

5-7

První česká kniha o významných ilustrátorech z Valtic

8-9

Rozhovor: Nadaná čtveřice studentek oživuje příběh bratří Bauerů

11

Recenze: Nová kniha o Karlu I. z Lichtenštejna

12

Venkovní výstava o Lichtenštejnech cestovala republikou

O stromech a lecčems jiném

Autor: Richard Svoboda, kastelán valtického zámku a člen výboru ČLS

Kdesi jsem četl, budu to jen parafrázovat, protože nevím, kde přesný zdroj hledat, že vyspělé civilizace poznají se podle toho, že zralí muži sázejí stromy, v jejichž stínu se už nebudou moci ukrývat před palčivým sluncem.

Vím, že je to spíš jisté podobenství, ale čím jsem starší, tím častěji se k tomu v myšlenkách vracím. Taky, rovněž inspirován onou sentencí, snažím se stromy občas sázet, patrně abych ukazoval svou civilizační pokročilost, a možná abych též demonstroval v našich časech poněkud neurvale vyžadova-

nou environmentální uvědomělost. Pokládám ji totiž, na rozdíl od jurodivých levicových zelených šilenců, za hodnotu bytostně konzervativní a veskrze pravice. Ve skrytu duše přitom tajně zjištěně doufám, že se košatých korun, a tudíž i kýženého stínu, ještě dočkám. Ale nahlas to říkám zřídka, mohl bych být Nejvyššímu směšný. Tím spíš, že přibývá těch, se kterými už strom nezasadím, ač bych za to dal nevím co.

Ostatně za jeden z nezpochybnitelně pozitivních činů při svém brněnském primátorování před málem dvaceti lety pokládám zasažení dvou kaštanů na Dominikánském náměstí. Stalo se tak se skupinkou

malých školáků nebo předškoláků, už přesně nevím. Kaštiny - a tehdejší děti jistě taky - už hezky porostly. Podobně jako památeční lípa, kterou jsme s přáteli vysadili v říjnu 2018 ve valtickém zámeckém parku. Bylo sto let po vzniku republiky, té Československé, ke které se stále hlásíme a odkazujeme, i když naše dnešní je už menší a po pohnutém a na nehezke historické události bohatém století i úplně jiná. Bůh suď, jestli lepší nebo horší. Prostě jiná a všelijak menší.

Aby to byla správná památeční lípa, musela k ní tenkrát přibýt i nějaká písmena v kameni - kdo a především: kdy a proč. Není úplně jednoduché radovat se prvoplánově a bez jistého ostychu v někdejším lichtenštejnském zámeckém parku ze vzniku republiky, jejíž budovatel, nejprve ministr zahraničí po boku Masarykově, později dokonce druhý prezident po něm, podepsal vyvlastňovací dekret na park i všechno kolem.

Není jednoduché radovat se prvoplánově a bez jistého smutku i proto, že pár metrů od oné lípy vznikla po zatím poslední strašné válce železná opona, rozťala někdejší lichtenštejnská panství i dávnou širší vlast našich předků, vlast rozkročeně středoevropskou, c. a k. podunajskou a monarchistickou, a způsobila Evropě rány, které se dodnes a jen pomalu zacelují. Navíc, netajím se občasným pocitem, že vidět naši ostentativně plebejskou republikánskou demokracii zblízka a nepocítovat úpornou nostalgii za někdejší monarchií bývá obtížné.

A tak jsme pod lípu, tehdy v říjnu 2018, v parku patřícímu teď právě všemu lidu, trojjazyčně do kamene nechali vytesat větu, že jsme ji vysadili, abychom uctili dílo našich předků. Protože dobré dílo hodné úcty může být leccos velkého i malého a slušní lidé se nakonec shodnou na tom, co je dobré. Problém bývá, že se na to často lidí leckterý z vůdců už neptá, protože má pocit, že co je dobré, ví sám nejlíp.

Jistě najdeme hezká slova i pod jinou lípu, kterou jsme v témže parku zasadili o kousek dál se členy naší Česko-lichtenštejnské společnosti letos u příležitosti polokulatého jubilea obnovení diplomatických vztahů mezi naší menší Českou republikou a ještě menším, ale tak nějak setrvale a hezky stejným, Lichtenštejnským knížectvím. Určitě pod lipku také najdeme něco slov pro dobrou paměť a dobrou vůli.

Díváme se prostřednictvím těch památečních stromů do minulosti, přemýšlíme přitom nad současností a patrně také chceme něco vzkázat budoucím.

Začtl jsem se mezitím, co jsem rozepsal poněkud rozbíhavé pojednání o zeleni a leccems jiném, na internetu do jakéhosi textu o výrobě francouzského koňaku. Kraj, který dal jméno koňaku, patří mimochodem také do příběhu vzniku naší Československé republiky, ale o tom psát nechci. Není tu místo ani na to, abych se dlouze rozepisoval o poezii a velké tradici procesu, kdy se horké páry plné vůní a chutí pomalu zkapaňují v měděném „labutím krku“ a ukapávají, zatím ještě jako čirá tekutina, do dubového sudu. Tam pak dlouze koňak léta zraje. Alkohol odpařující se při zrání je prý daní andělům. Leč zaujal mě odstavec, že ač existuje mnoho kurzů, knih a škol, kde se do detailu můžete dovědět vše o destilaci, přesto každý, i ten sebemenší koňakový dům, každý jednotlivý výrobce, má svá malá tajemství a po generace předávanou zkušenost, která dává výslednému produktu nezaměnitelnou chuť a jedinečnost.

Zdá se mi, že destilování vína a sázení stromů má k sobě vlastně velmi, velmi blízko. Že obě ty věci jsou součástí téže civilizační definice sestávající z tisíce podobných tradičních a malých dědičných pravd, veřejně zjevovaných i tajených. A že háček, božský detail, je jen a právě v těch pravdách i malých tajemstvích, která se předávají při sázení stromů, pálení koňaku a spoustě dalších věcí ještě.

Mnoho je těch jedinečných věcí, které musíme předat, i když už možná nebudeme mít nic ze stínu a ani ze stoletého koňaku, který možná právě teď, letos, zas dává kdosi do sudu a přitom, tak nějak mimochodem, bez velkých, Kainar by napsal antických, gest, všechno předává synovi, dceři, vnukovi, vnučce.

Tak na předávání dbejme, ať se náš svět, náš civilizační kód nerozplyne jako daň andělům z netěsných dubových sudů...

P.S. Na dvoře vedle konírny valtického zámku, kterou namaloval a postavil stavitel Ospel pro Jeho Jasnost Antona Floriana, jsme letos na podzim zasadili šest ořešáků. Na místo, kde už kdysi rostly. Tradiční valtickou odrůdu. Taky aby ti příští, až nás budou, doufám, že jenom trochu a hezky a laskavě pomlouvají za to, co jsme udělali špatně, byli za poledne na rozpáleném dvoře hezky ve stínu. A snad si toho stínu ještě užijeme i my. ■

Na Vaduz! Princ Alois přijal členy spolku. Vyzdvihl šíření odkazu knížectví

Autor: Redakce

Třináctý červen 2024 se v historii spolku snad ani nedá popsat jinak než „ostrý start“. Úkol byl jasný: ráno vyrazit z Prahy, Brna, Vídně či Opavy a nejpozději v pět odpoledne být nastoupen k audienci na vaduzském hradě. Autem z Prahy to znamená ujet přibližně 615, z Brna 785 kilometrů a z Opavy nebo vlakem ještě víc. Všichni zúčastnění ovšem dorazili včas. Vzácné a milé přijetí členů spolku Jeho Jasností dědičným princem Aloisem otevřelo brány výpravy, na kterou se vzpomíná jako na úspěšnou.

Jeho Jasnost princ Alois poutníkům poděkoval za to, že se aktivitami Česko-lichtenštejnské společnosti podílejí na zvyšování znalostí o knížectví, ale i o historické stopě, kterou jeho rod zanechal na Moravě, ve Slezsku, v Čechách nebo v dnešním Rakousku. Otázky návštěvníků dědičnému princovi se týkaly především politického systému v Lichtenštejnsku, úspěšné ekonomiky malé země či jeho osobního vztahu ke kořenům rodu v Česku.

Tam, kde Jeho Jasnost princ Alois po „ostrém“ odpoledním startu členů tematicky skončil, Thomas Zwiefelhofer, honorární konzul České republiky ve Vaduzu a zároveň bývalý vicepremiér lichtenštejnské vlády, druhý den ráno začal: ve faktické prezentaci popsal strukturu současné lichtenštejnské ekonomiky, do níž přijíždí každé ráno pracovat dvacet tisíc lidí ze Švýcarska, Rakouska nebo Německa. Čtyřicet tisíc obyvatel knížectví totiž nemůže onen úspěch ekonomiky s vysokou přidanou

Výlet zahájila návštěva hradu Vaduz, kde členy spolku přijala Jeho Jasnost dědičný princ Alois. © Foto: Redakce

Předseda spolku Petr Svoboda předává Jeho Jasností dědičnému princovi Aloisovi osobní korespondenci svého dědečka s přícem Karlem Alfrédem z léta roku 1945. © Foto: Redakce

hodnotou, ekonomiky založené téměř z poloviny na inovativním průmyslu, upracovat samo. Prezentace Thomase Zwiefelhofera, rovněž člena spolku, šla pak v následujících dnech na dračku a elektronicky si ji vyžádala řada členů.

Příkladem průmyslového úspěchu Lichtenštejnska je společnost HILTI, jeden z globálních lídrů v oblasti profesionálních stavebních nástrojů, dnes většinou s předponou aku-, a také spojovacích systémů, speciálních kotev a podobně. I proto nemohla v programu chybět návštěva takzvaného HILTI City, které zaujme na první pohled svou svébytností. Je to svět sám pro sebe. Se školkou pro děti zaměstnanců, s impozantním výzkumným centrem, s vlastním designem a kulturou.

Vlastní kulturou a designem se ovšem pyšní i další dvě „povinné“ zastávky: nový lichtenštejnský pivovar, který lehkostí souladu kovových konstrukcí se dřevem odkazujícím na řemeslné sudy připomíná spíše moderní stavby „cool čtvrtí“ velkých evropských měst, a pak lichtenštejnský

Zbyněk Šolc obdaril Jeho Jasností dědičného prince Aloise publikací o Muzeu města Brna. © Foto: Redakce

parlament, příběh do architektonických učebnic. Zatímco v pivovaru se dobře jí i pije (byť někteří konzervativci ze skupiny nahlas vzpomínali na Plzeňský Prazdroj), v parlamentu se vrství několik zpráv. První je spontánní: skoro všem se moderní budovy parlamentu a zemského archivu, vytvořené z pálených cihel, líbily. Druhý je rozpočtový: ambiciózní stavba i zde, ve spořivém Lichtenštejnsku, mnohokrát přesáhla plánovaný rozpočet (který i přesto neohrozil celkově kladný výsledek rozpočtu státu v daných letech). Třetí je politický: Lichtenštejnsko je „malý stát“. Fakticky i filozoficky. Poslanců je pětadvacet, všichni normálně pracují, a když nemůžou přijít, zaskočí náhradník předem zvolený v řádných volbách. A hlasování? V podstatě je nepřípustné se zdržet, musíte být buď pro, anebo proti. Vládnutí bez výmluv.

Výlet do Malbunu, návštěva katedrály, muzea, či galerií. Všechny tyto a jiné podobné programové lahůdky si členové spolku užili individuálně, nebo ve skupinkách. Kdo chce znát podrobnosti, musí se zeptat účastníků sám. Co je jisté, třetí den výpravy, 15. červen, nepřál žádným venkovním aktivitám. Pršelo tak, že voda spláchla z hor odhodlání všech, kdo doufali v nezapomenutelný výšlap v pohorkách.

Naštěstí, v předvečer onoho deštivého závěru, čekala na členy spolku ještě společná večeře v nejstarším zájezdním hostinci v zemi, v místě s úžasnou atmosférou, hotelu Löwen. Byl to skvělý večer! Spolkový. Výřečný. Spontánní. Každý pozorovatel by si troufl říct, že všichni přítomní vůbec nemysleli na to, že jsou od domova 615, respektive 785, anebo dokonce ještě mnohem víc kilometrů. Ostatně, řada účastníků zájezdu to řekla různými

Členové spolku před moderní budovou lichtenštejnského parlamentu. © Foto: Redakce

slovy nahlas: Lichtenštejnsko, jeho vládnoucí knížecí rod a Česká republika si jsou vlastně strašně blízko.

Výpravu Česko-lichtenštejnské společnosti do Lichtenštejnska ve dnech 13.-15. června 2024 pozoroval Michal Růžička. ■

Přednáška Thomase Zwiefelhofera, honorárního konzula České republiky ve Vaduzu. © Foto: Redakce

Procházka knížecími vinicemi pod vaduzským hradem. © Foto: Redakce

Jejich ilustrace vévodí i sbírkám královských rodin. Doma jsou **bratři Bauerovi** z Valtic neznámí

Autor: Redakce

Přestože ve světě jejich ilustrace vévodí sbírkám nejen královských rodin, v České republice o Josephu, Franzovi a Ferdinandu Bauerových donedávna neměl téměř nikdo potuchy. To se má však brzy změnit. O významu tří rodáků z Valtic, jejichž nadčasově trojrozměrně působící kresby a akvarely rostlin a zvířat odborníci oceňují na částky často převyšující i sto tisíc eur, totiž vzniká vůbec první česky psaná kniha. Stojí za ní výtvarnice Zdeňka Žďárská Benešová a její čtyři studentky.

Kdyby ve druhé polovině osmnáctého století nedošlo k jedné velké rodinné tragédii, byl by možná svět ochuzený o tři proslulé ilustrátory. Joseph, Franz a Ferdinand Bauerovi totiž jako malí hoši přišli o svého otce, předního lichtenštejnského malíře Johanna Lucase Bauera, oblíbence knížete Josefa Václava. Tyto tři z jeho celkem pěti nezaopatřených dětí byly krátce nato svěřeny do péče převora valtického konventu Milosrdných bratří, jímž byl lékař a botanik Norbertus Adamus Boccus.

A právě tehdy se na lichtenštejnském dvoře ve Valticích začal odehrávat příběh, který trojici nadaných chlapců

KDO BYLI BRATŘI BAUEROVI?

- Joseph, Franz a Ferdinand se narodili ve Valticích do rodiny předního lichtenštejnského malíře Johanna Lucase Bauera postupně v letech 1756, 1758 a 1760.
- Byli ještě děti, když jejich otec zemřel, a je do péče dostal Norbertus Adamus Boccus, převor valtického konventu Milosrdných bratří, lékař a botanik.
- Boccus u chlapců rozpoznal jejich obrovský talent a výtvarné nadání a využil je při vzniku svého třídílného herbáře, který tvořil pro medicínské a botanické účely.
- Později se chlapci podíleli i na unikátní sbírce botanických ilustrací o čtrnácti svazcích. Publikace Hortus botanicus, neboli Kodex lichtenštejnský, jsou v současnosti uschované v lichtenštejnském Zahradním paláci ve Vídni. Toto fantastické dílo obsahuje na 2748 věrných akvarelových ilustrací rostlin, z nichž některé již vyhynuly. První díl kodexu vznikl v roce 1776, poslední pak v roce 1804. Bratři na něm začali pracovat, když bylo Josephovi čtrnáct, Franzovi dvanáct a Ferdinandovi pouhých deset let.
- Johann Wolfgang Goethe je údajně nazval Michelangelý botanického umění.

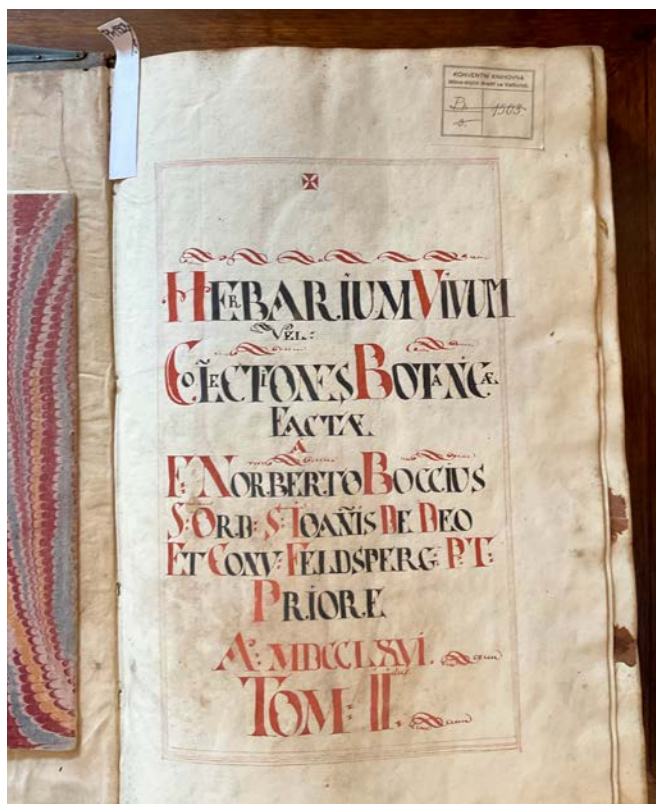
Odkaz bratrů Bauerů přivedl studentky z Jihomoravského kraje do Přírodovědeckého muzea v Londýně.

© Foto: Zdeňka Žďárská Benešová

vynesl mezi špičky světového botanického umění. Jako poklady schraňuje ve svých uměleckých sbírkách akvarely a kresby bratří Bauerových knížecí rod Lichtenštejnů, britská královská rodina, ale i muzea v New Yorku, Londýně, Oxfordu, Vídni či Vaduzu.

Tato díla často nevyčísitelné hodnoty, jimž dominuje unikátní akvarelem malovaný herbář o čtrnácti svazcích s názvem Kodex lichtenštejnský, jsou přítom v České republice téměř neznámá. Přiblížit je má nově vznikající kniha pro mládež. Pracuje na ní výtvarnice a učitelka mikulovské Základní umělecké školy Zdeňka Žďárská Benešová se čtyřmi svými studentkami - Veronikou a Klárou Kružíkovými a Marií a Anastazií Komarovými.

„Lidé se dozvědí více jak o životě bratrů a o jejich práci, tak také o cestování, protože každý z nich v dospělosti působil někde úplně jinde,“ popsala Žďárská Benešová, jež se s dívkami při pátrání po stopách bratří Bauerových vydala do Vídne, Londýna i Vaduzu.

Třídilný herbář otce Boccia. © Foto: Zdeňka Žďárská Benešová

Z Josepha se stal malíř knížete z Lichtenštejna a ředitel jeho sbírek ve Vídni. Franz byl zase odborníkem na používání mikroskopu a botanickým malířem na dvoře anglického krále Jiřího II. No a Ferdinand se vydal

BRATŘI BAUEROVI VE VALTICÍCH

- Ve Valticích se o nich lidé dozvědí více třeba v Bylinkové zahradě Lu & Tree Chmelar, kterou vede Přemysl Krejčířik, nebo v Národním zemědělském muzeu.
- Převor Boccio je pohřbený na místním hřbitově.
- Originál třídilného herbáře převora Boccia je uschován v klášteře Milosrdných bratří v Brně, kde jej pro botanický svět objevila mikulovská rodačka Milada Rigasová.
- Vznik první česky psané knihy o významných valtických rodácích podpořilo město Valtice a newyorská nadace Friends of Czech Greenways.
- Za zmínku stojí, že na předsádce knihy se podílejí také jihomoravské děti. Malují totiž přesně takové květináče, které tvořili bratři Bauerovi pro první herbář otce Boccia.
- Ve Valticích dostala po sourozencích Bauerových jméno ulice – Tří bratří.

na objevné plavby do Austrálie a Řecka, kde zdokumentoval místní floru a faunu.

„Každá kapitola bude ukončená komiksem ze současnosti. Ten odvypráví příběh nás pěti a naši cestu za poznáním těchto významných valtických rodáků,“ pokračovala výtvarnice, která se o bratřích Bauerových dozvěděla díky krajinářskému architektovi Přemyslu Krejčířikovi. V jeho Bylinkové zahradě ve Valticích vedla deset let kurzy botanické malby.

Hlavním záměrem a posláním knihy, již doprovázejí bohaté ilustrace dívek, je kromě popularizace jen málo známé valtické historie také motivace mladých lidí a dětí k cestování a lásce k přírodě a botanice. „Součástí knížky budou i QR kódy. Děvčata připravují různé malé animace, na které budou odkazovat. Navíc bychom rády pomocí QR kódů lidi přivedly na webové stránky napříč celým světem, kde si o bratřích Bauerových přečtou více,“ prozradila Žďárská Benešová.

Vydání publikace, jejímž mentorem je Hans Walter Lack, berlínský profesor botaniky a jeden z největších odbor-

V Přírodovědeckém muzeu si studentky mohly dílo bratrů osahat a překreslit. © Foto: Zdeňka Žďárská Benešová

Franz Bauer byl známý svým nadšením pro orchideje.
© Foto: Zdeňka Žďárská Benešová

níků na život a dílo bratrů Bauerových, autorky směřují ke květnu příštího roku. „S bratry Bauerovými jsem se seznámil v Londýně v roce 1974. V té době o nich útržkovitě vědělo jen několik málo odborníků, což vzbudilo mou pozornost,“ vzpomínal Lack, jenž je autorem hned několika monografií o trojici sourozenců. Žádná z nich však dosud nebyla přeložená do češtiny.

Kláster Milosrdných bratří v Brně kvůli tomu navštívil poprvé už v roce 1983. „Návštěva to byla nezapomenutelná. Přijali mě velmi srdečně a dovolili mi nahlédnout do herbáře převora Boccia,“ neskrýval ještě i po letech potěšení významný berlínský botanik, který při svém pozdějším výzkumu ve Valticích objevil řadu dosud neznámých kreseb bratří Bauerových.

Vzkříšení odkazu sourozenců, již na světově oceňovaných herbářích začali pracovat ještě jako děti, nemá ve Valticích skončit jen vydáním knihy. Ve hře je také založení nové tradice jarních slavností s workshopy, pamětní desky na rodném domě či konventu Milosrdných bratří nebo upomínkové předměty.

Vznik muzea či stálé expozice, která by mohla být zpřístupněná ve zrekonstruovaném zámečku Belveder, zase zvažuje kastelán valtického zámku Richard Svoboda. „Je to v zárodečném stádiu uvažování, ale opravdu jsme přemýšleli, že bychom převora Boccia i bratry Bauerovy připomněli. Byly to velmi významné osobnosti Valtic. Konkrétní realizaci bychom směřovali asi až k roku 2027,“ uvedl.

Publikace věnované bratrům Bauerovým se ostatně dají pořídit i v zámeckém knihkupectví. Ovšem pouze v angličtině. „U nás se o nich skutečně moc neví, přestože kupříkladu Ferdinand byl prvním Středoevropanem, který se dostal do Austrálie s jednou významnou britskou expedicí a namaloval vlastně první australský přírodopis. Je považovaný doslova za gigantickou figuru tamních dějin,“ vypíchl kastelán.

Důvod, proč se jejich věhlas nerozšířil, připisuje poválečným událostem. „Patřili do komunity německy mluvících lidí. Tedy do světa, který z našich dějin do jisté míry odešel společně s Lichtenštejnem po roce 1945. A teprve teď máme čas ho znovu objevovat,“ poznamenal Svoboda. ■

CO JE KODEX LICHTENŠTEJNSKÝ?

- Jde o akvarelem malovaný herbář o čtrnácti svazcích, který s až trojrozměrným dojmem znázorňuje všechny známé rostliny, jež měly pomáhat v práci botanikům i lékařům.
- Jediný způsob, jak bylo v osmnáctém století možné zachytit rostliny tak, aby byly rozpoznatelné pro lékařské účely, spočíval v jejich precizní malbě jako takzvané vědecké ilustrace.
- Práci bratrům komplikovala skutečnost, že rostliny kvetou jen v určité době. A také fakt, že v době baroka bylo nutné pracovat na jejich barevnosti pouze za denního světla, protože světlo svíček mění vnímání barev. Bratři Bauerovi tak vymysleli systém kódování barev, který jim umožňoval rostliny vymalovat později. Dnes se mu říká malování podle čísel.
- Kodex byl až do roku 1799 uložený v lékárně Milosrdných bratří ve Valticích. Teprve poté putoval jako dar vládnoucímu knížeti Aloisi I. Josefovi, který na oplátku přes svou nadaci trvale financoval nemocniční lůžka ve Valticích.
- V současnosti patří do lichtenštejnských sbírek a je uložený v archivu lichtenštejnského Zahradního paláce ve Vídni.

Příběh bratrů Bauerových ožívá. Symbolicky. Díky nadaným sestrám z Valtic a Lednice

Autor: Iva Haghofer

Sestry Veronika a Klára Kružíkovy z Valtic společně s Marií a Anastázií Komarovými z Lednice již druhým rokem intenzivně pracují na vzniku knihy o bratrech Josephu, Franzovi a Ferdinandu Bauerových. Vůbec první česky psaná publikace o těchto světově proslulých a v tuzemsku prakticky neznámých botanických malířích má čtenáře oslovit už na jaře příštího roku. Redakce magazínu se za čtveřici talentovaných studentek vydala do jejich valtické výtvarné dílny. „Dosud nerozumíme tomu, jak je možné, že tak výjimeční a nadaní bratři unikli pozornosti nás všech,“ shodují se během rozhovoru dívky.

Jste čtyři. Bratři Bauerovi byli ale jen tři. Jak jste si je rozebraly?

Veronika: Já jsem nejmladší, ale věnuji se paradoxně tomu nejstaršímu, tedy Josephovi. Máša má Franze a Nasša Ferdinanda. No a Klárka k tomu všemu píše texty. Vyplývalo to tak nějak přirozeně.

Během dvou let jste si o bratrech hodně nastudovaly. Co vás nejvíce zaujalo a proč?

Marie: Franz působil hlavně v Londýně, v tamní botanické zahradě Kew, kterou jsme navštívily společně s dalšími místy pojmíci se s bratry Bauerovými. Hodně mě zaujaly Franzovy mikroskopické kresby s naprosto detailními průřezy. A také jeho nadšení pro orchideje. Byl doslova zapálený do titěrných věcí. A navíc miloval chemii a biologii. Studoval třeba přírodní jev zvaný červený sníh, který způsobují v polárních oblastech sněžné řasy. Zabýval se jím nejen z botanické, ale i z chemické stránky.

Veronika: Velice zajímavou osobností byl i Joseph. Několik let studoval antické památky a sochy v Římě. Při práci na knížce mě bavilo kreslit obrázky charakterizující tohle město, a zároveň se o Josephovi, který byl později ředitelem lichtenštejnských knížecích sbírek v Rossau ve Vídni, dozvídat další a další informace.

Anastázie: Ferdinand byl ze všech bratrů nejzcestovalejší, dostal se s jednou lodní expedicí do Austrálie, kde zachycoval tamní zvířata a rostliny. Hodně zajímavé je, že si vše po cestě pouze načrtl a očísloval. A dokončoval a vybarvoval to podle čísel až v Londýně. Nejtýpější je jeho vyobrazení klokana a jedné fascinující ryby.

Horní řada zleva: Anastázie Komarova, Zdeňka Žďárská Benešová, Klára Kružíková. **Dolní řada zleva:** Marie Komarova, Veronika Kružíková. © Foto: Redakce

Můžu prozradit, že i tyto dva symboly se objeví jako součást kompozice na obálce knížky.

Kdybyste je měly charakterizovat jedním slovem. Jací bratři Bauerovi byli?

Klára: Geniální. Dokonale si pamatovali barvy podobně jako třeba Ludwig van Beethoven zvuky, přestože byl hluchý. Měli obrovské nadání.

Zkoušely jste jejich nadčasové a dnes populární malování podle čísel?

Anastázie: Ano. Ale nedokázaly jsme v tom najít systém. Ostatně doteď ho nikdo nerozklíčoval, a neví se tedy, jak vlastně postupovali. Vědci v Londýně se tím stále zabývají, jeden autor se ho snaží rozkódovat. Kdyby byla kupříkladu sedmadvacítka jen růžová, tak v tom člověk systém objeví. Ovšem na jednom obrázku je sedmadvacítka označená barva jak růžová, tak i zelená. Je to zvláštní.

V České republice o bratrech vědí především lidé, kteří se o botanickou ilustraci zajímají. Jak je to třeba v Londýně, kde zanechali skutečně nesmazatelnou stopu?

Marie: Zřejmě podobně. V kostele na hřbitově je epitaf, na němž stojí, že se Franz narodil ve Valticích, ale jeho hrob jsme nenašli. Ptaly jsme se průvodců v Kew, ale ani ti o bratrech nic nevěděli. Bylo by fajn, kdyby se nám to podařilo knížkou změnit a upozornit na ně.

V Londýně jste navštívily i Přírodovědecké muzeum. Jaké bylo si díla bratrů Bauerových takzvaně osahat?

Marie: Viděly jsme všechny kresby zblízka v originální podobě i s jejich vědeckými poznámkami. Bylo to neuvěřitelné. Sahaly jsme na ně dokonce bez rukavic, jen jsme si předtím musely umýt ruce. Dostaly jsme k dispozici tužky, mohly jsme si psát poznámky i překreslovat. A nikdo nás neomezoval časem. Viděly jsme jen zlomek jejich tvorby, přesto šlo o neskutečné množství děl. Snad nedělali nic jiného, než že kreslili.

Kromě Londýna jste kvůli odkazu bratrů Bauerových vyjely taky do Vaduzu, Vídně i Brna k Milosrdným bratřím. Je něco, co byste ještě rády viděly?

Klára: Hrozně rády bychom si ve Vídni v lichtenštejnských sbírkách ještě prohlédly originál Kodexu lichtenštejnského. To je náš sen (úsměv).

Uvědomujete si, že vy čtyři tyto geniální a téměř zapomenuté umělce vlastně znovu objevujete pro současný svět? Jaký je to pocit?

Anastázie: Neuvěřitelný. O to neuvěřitelnější, že o nich nikdo neví. Dokázali tolik věcí. A je úžasné, že to teď můžeme šířit dál.

Vzpomenete si ještě, kdy a jak jste se o bratřích Bauerových dozvěděly?

Veronika: Byla jsem ještě na základce. Chodila jsem ke Zdeňce Žďárské Benešové na výtvarku. Jednou jsme jely na výlet do Vídně, do zoologické zahrady, kde jsme společně s dětmi z vídeňské Veselé školy kreslili flóru a faunu. A až tam jsme poprvé zjistily, kým Bauerovi byli, a taky to, že pocházeli z Valtic.

Jak vznikl nápad vytvořit první knížku o bratřích Bauerových v češtině?

Klára: S nápadem Zdeňku oslovila Suzanna Halsey z newyorské nadace Friends of Czech Greenways.

Marie: No a Zdeňka oslovila nás, svoje studentky výtvarky, se kterými pracuje od malička. Každá z nás se zajímá o něco trochu jiného. Já a Nasťa jsme studovaly na Střední škole umění a designu v Brně, já motion design, tedy animaci a reklamu. Tak mě napadlo, protože jsem k tomu měla blízko, že by knížka mohla

Studentky pracovaly na první české knize o bratřích Bauerových především o letních prázdninách. © Foto: Zdeňka Žďárská Benešová

být formou komiksu, spíš pro děti a s využitím QR kódů. Každá z nás zkrátka přišla s něčím zajímavým. Třeba Nasťa zase zajímá hodně ilustrace.

Půjde tedy o knížku vyloženě pro děti?

Marie: Určitě ne. Bude i pro dospělé. A vůbec pro všechny, kteří budou mít volnou chvíli, a budou se chtít začíst do jednoho až pohádkového příběhu tří nadaných bratří. Zvláště ve Valticích a v okolí je extrémně důležité, aby o nich věděly nejen děti.

V jaké fázi tvorby jste?

Anastázie: Blížíme se k finiši. Hotové máme už i digitální kresby, které jsme dělaly na tabletech. Chybí nám pár ilustrací, grafika a dojit musí i na korektury textů.

Přemýšlely jste o tom, co bude dál, až knihu dokončíte? Chtěly byste se odkazu Bauerových věnovat i nadále?

Anastázie: Ano, ráda bych ukazovala jejich práce veřejnosti i potom. A chtěla bych o nich dál šířit povědomí. Třeba skrz sociální sítě, které sleduje ohromné množství především mladých lidí. ■

Knihu o bratřích Bauerových můžete sami finančně podpořit pomocí QR kódu.

Valtice, Vídeň i Vaduz. Podzim patřil akcím k utužení vzájemných vztahů

Autor: Redakce

Nabitý víkend Česko-lichtenštejnské společnosti vyvrcholil zasaděním památného stromu ve Valticích

Členové spolku zasadili památný strom ve Valticích. © Foto: Redakce

Vyvážená kombinace přírody, kultury a pohybu čekala na členy Česko-lichtenštejnské společnosti, kteří se zapojili do společných aktivit o víkendu 12. a 13. října. Bohatý program odstartovala exkurze lužní krajinou v rakouském Hohenau, která spadá pod správu lichtenštejnského podniku *Guts- & Forstbetrieb Wilfersdorf*.

Průvodce Richard Kemper poutavě vyprávěl o specifikách obhospodařování krajiny kolem mrtvého ramene řeky Moravy a ukázal zájemcům místní ptačí rezervaci. Večer se pak účastníci výletu převlékli do slavnostního, když navštívili závěrečný galakonzert Lednicko-valtického hudebního festivalu v Zámecké jízdárně ve Valticích.

Druhý den ráno se zástupci spolku vydali do valtického zámeckého parku. S pomocí kastelána Richarda Svobody zde zasadili památný strom k příležitosti oslav patnáctiletého výročí obnovení diplomatických vztahů mezi Českou republikou a Lichtenštejnským knížectvím. Každý z účastníků přidal ruku k dílu, a udělal tak tečku za úspěšným víkendem. ■

Daniel Herman se zúčastnil setkání honorárních konzulů ve Vaduzu

Současná situace a trendy v oblasti politiky, ekonomiky a kultury a zajímavé diskuse při setkáních osob v důležitých pozicích společenského spektra naplňovaly setkání lichtenštejnských honorárních konzulek a konzulů, které se konalo v polovině září ve Vaduzu a na dalších místech Lichtenštejnska. Zástupci ministerstva zahraničních věcí přivítali mezi konzuly z jedenácti zemí také představitele z Česka, honorárního konzula Daniela Hermana. Pravidelné setkání se koná každé dva roky.

V rozsáhlé diskusi se konzulové dozvěděli o současných prioritách zahraniční politiky Lichtenštejnska, které

úzce spolupracuje jak se sousedními Švýcarskem a Rakouskem, tak také s Evropskou unií. K těmto prioritám patří i podpora Ukrajiny v boji s ruskou agresí. Následovala prohlídka vybraných lichtenštejnských firem a institucí. Program uzavřel koncert studentů Lichtenštejnské hudební akademie v nově zrekonstruovaném historickém Hagen-Hausu ve městě Nendeln. ■

Honorární konzulové při společném setkání v knížectví. © Foto: Daniel Herman

Na konferenci ve Vídni se probírala minulost i budoucnost česko-lichtenštejnských vztahů

Trojice významných hostů se v polovině října sešla ve Vídni, aby v panelové diskusi na téma *Czechia & Liechtenstein: Common past and strong future* objasnila historický vývoj česko-lichtenštejnských vztahů a predikovala jejich budoucí směřování. Akci společnými silami uspořádal Club Alpbach Liechtenstein a Club Alpbach Czechia & Slovakia. Druhý jmenovaný podporuje účast českých a slovenských stipendistů na prestižním Evropském fóru Alpbach. V panelu diskutovali:

- Její Jasnost princezna Maria-Pia Kothbauer, velvyslankyně Lichtenštejnského knížectví v Rakousku a České republice,
- Daniel Herman, honorární konzul Lichtenštejnského knížectví v České republice,
- Thomas Zwiefelhofer, generální honorární konzul České republiky v Lichtenštejnsku. ■

Konference ve Vídni přilákala řadu studentů z obou zemí. © Foto: Redakce

Recenze:

Nová kniha o Karlu I. z Lichtenštejna

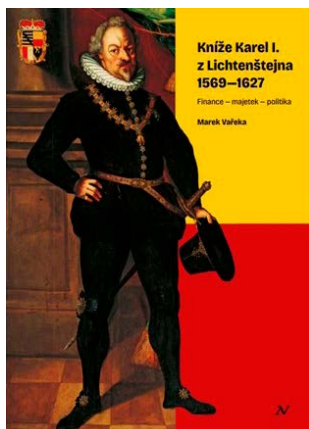
Autor: Ing. Pavel Juřík

Jednou z nejvíce diskutovaných osobností pobělohorských Čech je od poloviny 19. století kníže Karel I. z Lichtenštejna (1569–1627). Přestože se mu věnovalo mnoho historiků, veřejnost se o něm donedávna dozvídala jen málo faktů, ale o to více smyšlenek.

Nyní nám úplnější obraz Karla I. z Lichtenštejna pomáhá doplnit kniha PhDr. Marka Vařeky, Ph.D., **Kníže Karel I. z Lichtenštejna 1569–1627. Finance - majetek - politika**, kterou vydalo nakladatelství Veduta. Kniha má 742 stran a několik desítek barevných a černobílých ilustrací a čtenáře seznamuje především s finančními a majetkovými otázkami. Její silnou stránkou je využití pramenů z českých a zahraničních archivů a podrobné zpracování pramenů.

Karel I. je v knize představen jako inteligentní, schopný a rozhodný muž se širokým rozhledem, který pracoval i s informacemi ze zahraničí. Zdědil velký majetek a další ještě větší vyženil sňatkem s Annou Černoorskou z Boskovic (jeho bratr Maxmilián získal sňatkem s její sestrou Kateřinou druhou část). Tak se Lichtenštejnové ještě před rokem 1600 stali jedním z nejbohatších rodů na Moravě. Tento majetek Karel I. na svou dobu velmi moderně spravoval a rozšiřoval. Autor o tom předkládá řadu důkazů.

Konverzí na katolickou víru se Karlovi otevřela nová kariéra, od nejvyššího sudího na Moravě až po nejvyššího hofmistra císaře Rudolfa II. Výnosy z panství mu umožnily poskytovat velké půjčky císaři, bez nich a jeho rad se císař neobešel. Pražský hrad musel sice opustit kvůli milostné aféře, císař ho ale zanedlouho povolal zpět. A protože byl Karel I. také diplomat, dokázal uhasit hrozící

válečný konflikt s Gáborem Bethlenem na Moravě. Stejně tak včas rozpoznal, že dny politické kariéry Rudolfa II. jsou sečteny, a přešel na stranu jeho bratra Matyáše. V zájmu země Koruny české se v roce 1608 dokázal domluvit na spolupráci katolíků s nekatolickou opozicí (v osobě Karla staršího ze Žerotína ad.), a tím umožnil, Rudolfovo sesazení z trůnu.

Obal knihy. © Marek Vařeka

Knížecí koruna, kterou si nechal zhotovit kníže Karel jako symbol své knížecí moci. Šlo o symbolickou korunu, která neměla žádný jiný význam. © The Princely Collections. Vaduz – Vienna.

Nejkritizovanější částí Karlova života je jeho předsednictví tribunálu nad „povstalci“ v roce 1621. Ale on neměl na vybranou, byť několikrát marně žádal o odvolání z této funkce. Ferdinand II. v Lichtenštejnovi viděl schopného a věrného úředníka a politika a neměl ho kým nahradit. Další kritika míří na Karlovu roli v mincovním konsorciu v letech 1621–1622. V této části autor předkládá dosud neznámé a podrobné informace z Karlova účetnictví. Ty dokazují, že inflační emise mincí byla záměrně nařízena císařem Ferdinandem II., aby oslabil opozici v zemi. Účastníci konsorcia na tom vydělali, přičemž kníže Lichtenštejn na tom měl nejmenší podíl.

Kniha Marka Vařeky je velmi cenným příspěvkem k objektivnímu poznání činnosti Karla I. z Lichtenštejna, a to především v oblasti finanční a majetkové. Přináší ale i nové informace z jeho soukromého života a politiky. Proto tuto knihu jistě uvítají všichni historici a zájemci o téma rodu Lichtenštejnů. ■

Unikátní venkovní výstava o Lichtenštejnech vzdělávala napříč celou republikou

Autor: Redakce

Na jaře letošního roku vyrazila na cestu putovní výstava nazvaná „Lichtenštejnové: 800 let udržitelnosti“. Dvanáct panelů mapujících působení rodu nejen v českých zemích navštívilo nejprve Opavu, ze které později pokračovalo na dalších čtrnáct zastávek. Unikátní projekt veřejnosti přiblížil, co stojí za úspěchy, z nichž knížectví čerpá dodnes.

Název výstavy mohl na první dojem působit troufale. Termín udržitelnost se v dnešní době často nadužívá a některé globální firmy za své „udržitelné strategie“ skrývají dopady, které na naši planetu působí negativně. Lichtenštejnové se ale opírají o řadu důkazů z dávné historie i současnosti, a proto se k tomuto pojmu mohou hrdě hlásit. Prosperující lesy pod správou Lichtenštejnů, památky vzkvétající v rukou knížecí rodiny nebo založení prvních zemědělských či vinařských škol totiž potvrzují, že knížectví při rozhodování nikdy nezapomínalo na budoucí generace. Putovní výstava tyto příběhy podrobně přiblížila na dvanácti výstavních panelech.

Lichtenštejnové jsou u nás často vnímáni pouze skrz Lednicko-valtický areál či jiné památky, ale odkaz, který tento knížecí rod v naší zemi zanechal, daleko přesahuje znalosti širší veřejnosti. Proto není nikdy na škodu připom-

Slavnostní zahájení putovní výstavy se událo v Opavě za přítomnosti vzácných hostů a novinářů. © Foto: Galerie VENKU

Během léta se putovní výstava zastavila například ve Valticích. © Foto: Galerie VENKU

menout, že se některé lichtenštejnovské stopy nesmazatelně zapsaly do naší historie, a dodnes nás mnohdy denně provázejí. Projekt putovní výstavy si kladl za cíl přiblížit tato fakta populární formou a oslovit občany, kteří se s těmito příběhy z minulosti ještě nesetkali.

Putovní výstava započala svoji pouť republikou v Opavě a jednalo se o zahájení vsutku slavnostní. Úvodního ceremoniálu se zúčastnil například primátor města Tomáš Navrátil nebo honorární konzul Lichtenštejnského knížectví Daniel Herman. „Opava a celé Slezsko, ale především Opava zvláště, je velmi úzce spojena s historií přítomnosti lichtenštejnovského rodu na území České republiky od sedmnáctého století. Ve znaku Lichtenštejnovského knížectví je ona černá slezská orlice, která je i ve znaku České republiky. A tento heraldický symbol, tento unikát ukazuje, jak úzce jsou dějiny a historie obou našich zemí spojené,“ odpověděl Herman na dotaz médií, proč putovní výstava odstartovala svoji cestu právě v Opavě.

Výstava vyvolala zájem veřejnosti již na první zastávce, a proto nic nebránilo jejímu přesunu do dalších míst. Nakonec se zastavila celkem v patnácti lokalitách. Když na konci října dokončila poslední část své cesty ve Křtinách, byla uskladněna před zimními mrazy, aby mohla na jaře příštího roku znovu vyrazit vzdělávat veřejnost po celém Česku. ■

Rod knížete z Lichtenštejna sledoval s upřímnou lítostí **tragické povodně v České republice**

Nadace knížete z Lichtenštejna v ČR, TZ 18. 9. 2024

Princezna Tatjana z Lichtenštejna promluvila jménem svého otce, vládnoucího knížete Hanse Adama II., a jménem svého bratra, dědičného prince Aloise, o ničivých povodních, které od minulého týdne svírají česká, moravská a slezská města, vesnice a jejich obyvatele:

„Naše myšlenky a modlitby jsou již několik dní s obětmi povodní. Věříme a doufáme, že komunity postižených obcí najdou v sobě a mezi sebou tolik síly, aby zkázu a z ní plynoucí zoufalství nakonec překonaly. Rod Lichtenštejnů si pamatuje dobře odhodlání a odvahu českých občanů při povodních v roce 1997, 2002 a 2010. Lichtenštejnské knížectví má dlouhou historii povodní na horním toku Rýna, takže jeho obyvatelé dobře vědí, jak složité je podobné situace překonávat. Knížecí rodina a Nadace knížete z Lichtenštejna budou i nadále situaci v zasažených oblastech sledovat a ve správnou

chvíli se pokusí vybrat takovou formu pomoci, která by dávala smysl. Vládnoucí kníže Hans Adam II. a jeho syn, dědičný princ Alois, věnují obzvláštní soucit těm historickým regionům, jejichž povznesení se po staletí věnovali jejich předkové. Rod Lichtenštejnů věří v jejich budoucí udržitelný rozvoj, až voda opadne.”

„V nedávné minulosti,” doplnil princeznu Tatjanu Michal Růžička, mluvčí Nadace knížete z Lichtenštejna v České republice, “přispěl rod rychlou pomocí po ničivém tornádu obci Hrušky, která mohla z nadačních peněz zrekonstruovat zahradu své jediné mateřské školy. Lichtenštejnská vláda pak přispěla po tornádu Moravské Nové Vsi na opravu kostela a po povodních v roce 2002 poslala finance na část rekonstrukce pražského Anežského kláštera a také na vysoušení vzácných knih ve správě české Národní knihovny.” ■

Princezna Tatjana z Lichtenštejna © Foto: Redakce

ZAHRADA ŠKOLKY PO TORNÁDU OPĚT OŽILA. DÍKY LICHTENŠTEJNŮM

Ničivé tornádo, které před třemi lety zasáhlo hned několik obcí na Břeclavsku, se nevyhnulo ani mateřské školce v Hruškách. Kromě budovy živel totálně zdevastoval i dětmi oblíbenou zahradu. Rodina Lichtenštejnů ihned po události navázala kontakt s vedením obce a hledala možnosti, jak co nejefektivněji v těžkých dnech pomoci. Shoda padla právě na obnovu zahrady kombinující odpočinkovou část s edukační. Knížecí rod na ni uvolnil pět milionů korun.

Klasické herní prvky v zahradě doplnila přírodní část se vzrostlými stromy, teepee a ohništěm. Součástí projektu byly i vyvýšené záhony, o které se malí zahradníci pomáhají starat. Nenásilnou formou se učí třeba to, kde se bere v přírodě voda.

Za zmínku stojí, že se Lichtenštejní o vzdělávání v obci zasloužili už v devatenáctém století, když tam postavili školu. „Přišlo nám logické vzpomenout si na tuto odpovědnost předků a být vůči vám stejně odpovědnými i dnes,” zdůvodnil před dvěma lety princ Constantin.

© Foto: Archiv obce Hrušky

... mohli jste vidět na Instagramu

@czechliechtensteinsociety

Na Instagramu jsme stále aktivní! Připojte se také a sledujte @czechliechtensteinsociety!

27. 9. 2024 – Oblíbený Lednicko-valtický hudební festival se opět vrátil, a to s devátým ročníkem, jenž nesl podtitul „Hudební alchymie zednářské zahrady“. Letošní program představil skladby významných autorů, kteří ve svých dílech odkazovali k myšlenkovému proudu zednářství, od osvícenství až téměř po současnost. Slavnostní zahájení se uskutečnilo 28. září v Zámecké jízdárně ve Valticích, kde vystoupil jeden z nejuznávanějších světových houslistů, Maxim Vengerov. Doprovodila jej Prague Philharmonia pod taktovkou renomovaného českého dirigenta Vojtěcha Spurného. Festivalový program však zahájením zdaleka nekončil. Až do 12. října mohlo publikum obdivovat pestrou paletu koncertů. Nechyběl ani bohatý doprovodný program v podobě tematických přednášek nebo kreativních výtvarných dílen pro studenty základních škol. ■

1. 9. 2024 – Pokud vám ještě na konci léta zbývají síly na objevování nových míst, zámek Wilfersdorf vás určitě nezklame. Budova kousek za rakouskými hranicemi patří od roku 1436 nepřetržitě do majetku Lichtenštejnů, jejichž odkaz je na zámku dodnes patrný. Srdcem zámku je stálá expozice o historii knížecího rodu, která odhaluje například repliku knížecí koruny nebo jedinečný rodokmen Lichtenštejnů. Kromě prezentace umění a historie slouží zámek také jako centrum správy knížecích statků ve Weinviertelu, k nimž patří i známé knížecí dvorní sklepy s proslaveným bílým vínem. Přestože se jedná o památku na rakouském území, zámek nabízí i komentované prohlídky v českém jazyce. Wilfersdorf tak může být ideálním tipem pro váš podzimní víkendový výlet. ■

4. 11. 2024 – Vhled do každodenních činností a výzev bankéře pracujícího v globální privátní bance poskytl koncem října studentům pražské Vysoké školy ekonomické Adam Lessing. Adam Lessing, člen představenstva LGT Private Bank Austria, která je součástí největší soukromé bankovní a správcovské skupiny na světě vlastněné knížecí rodinou, dorazil z Vídně do Prahy na pozvání tamního studentského spolku @investorsclub.prague. Jeho přednášku si poslechly desítky studentů, které upoutal osobní přístup banky LGT, jež nakládá s penězi svých klientů přesně podle jejich potřeb, nebo také to, jak moc do rozhodování proniká individuální postoj k riziku a globální výzvy budoucnosti. Přednes Lessinga budoucí experty v oblasti ekonomie zaujal. Dokazuje to i fakt, že se s ním řada z nich přesunula z posluchárny do nedaleké pivnice. V příjemném neformálním prostředí i tam přednášející odpovídal na jejich zvědavé dotazy a debatoval o věcech, které společně po vymezený čas nestihli probrat. ■